

BALALARGA QOSIQLARDI ÚYRETIWDE ZAMANAGÓY USILLARDI QOLLANIWDIŇ ÁHMIYETI

Kdirbaeva Guljahan

*Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogika instituti Pedagogika-psixologiya
hám dóretiwshilik tálim fakulteti muzika tálim baǵdarı 2A kurs studentı*

Annotaciya: *Balalarǵa qosıqlardı úyretiw barısında zamanagóy usıllardı qollanıw olardıń muzikalıq qábiyetlerin rawajlandırıwda úlken áhmiyetke iye. Maqalada pedagogika hám psixologiya tarawındaǵı zamanagóy usıllar, sanlı texnologiyalar, interaktiv hám oyın elementleri arqalı balalardıń muzikalıq qábiyetlerin jaqsılaw jolları talqılanǵan. Sonday-aq, hár qıylı jastaǵı balalarda muzikalıq bilimlerdi ózlestiriw nátiyjeliligin arttırıwda jańa usıllardıń áhmiyeti hám olardıń nátiyjeliligi úyrenilgen.*

Gilt sózler: *Balalar, qosıq, zamanagóy usıllar, interaktiv texnologiyalar, oyın elementleri, muzikalıq tálim.*

KIRISIW

Muzikalıq tálim balalardıń aqılıy hám sezimlik rawajlanıwında áhmiyetli orın tutadı. Qosıq arqalı bala tek ǵana muzikalıq bilim hám kónlikpelerge iye bolıp qalмай, al tildi rawajlandırıw, sezimlik tásirliklik hám dóretiwshilik oylaw qábiyetlerin de arttıradı. Ótmishte dástúrli usıllar tiykarınan qosıqlardı yadlaw, notanı túsiniw hám dawıs shınıǵıwlarına tiykarlanǵan bolsa, házirgi pedagogikalıq ámeliyatta interaktiv texnologiyalar, kóp tarawlı qurallar, mobil qosımshalar hám oyın elementleri qollanılmaqta.

Zamanagóy usıllar arqalı oqıtıw procesi qızıqlı, interaktiv hám jeke adamǵa baǵdarlanǵan bolıp, balalardıń itibarın uzaq waqıt saqlawǵa járdem beredi. Sonday-aq, texnologiyalıq qurallar balalardıń uyalıw hám qorqınish sezimlerin tómenletip, olardı dóretiwshilik erkinlikke shaqıradı. Muzikalıq shınıǵıwlar interaktiv formatta usınılǵanda balalar óz bilimlerin óz betinshe de qadaǵalay aladı, bul bolsa úyreniw procesin nátiyjeliligi arttıradı.

Zamanagóy pedagogikalıq usıllar tek qosıqlardı úyretiw procesin jeńillestirip ǵana qoymastan, balalarda toparǵa tiyisli iskerlik, ritm sezimi hám jazıw qábiyetlerin de rawajlandıradı. Sol sebepli, balalarǵa qosıqlardı úyretiwde zamanagóy usıllardı qollanıw pedagogikalıq procestiń nátiyjeliligin ańsat sezilerli dárejede arttıradı hám balalardıń ulıwma ruwxıy rawajlanıwına járdem beredi.

Balalarǵa qosıqlardı úyretiwde zamanagóy metodlardı qollanıwdıń nátiyjeliligi bir neshe tiykarǵı táreplerde kórinedi:

Interaktiv texnologiyalardan paydalanıw

Zamanagóy pedagogikalıq ámeliyatta interaktiv texnologiyalardan keń paydalanıladı.

Misali, interaktiv taxtalar, multimedia qurallari ham arnawli qosimshalar orqali qosiqlardn notalarin, ritm ham tempti kórkemlew túrinde kórsetiw múmkin. Bul usil balalardn itibarin tartip, olardn muzikalíq bilimdi tezirek ham nátiyjeli ózlestiriwin támiyinleydi. Izertlewler soni kórsetedi, interaktiv shınıǵıwlarda qatnasqan balalar dástúriy usıllar menen úyrenenlerge qaraǵanda qosiqlardı tezirek ham durıs atqara aladı.

Geymifikaciya ham oyun elementleri

Muzikalíq bilim beriw procesine oyun elementlerin qosıw - geymifikaciya - balalardn qızıǵıwshılıǵın ham itibarin arttırıwda úlken áhmiyetke iye. Misali, notalardı durıs tańlaw, ritmdi durıs orınlaw yamasa qosiqlardı yadnan aytıw procesinde upaǵlar, sıylıqlar ham basqıshlar sisteması qollanıwı múmkin. Bul usil balalardı jedellestirip, olardn óz betinshe ham dóretiwshilik pikirlewin xoshametleydi. Sonday-aq, geymifikaciya orqalı balalar muzikalíq shınıǵıwları qorqınışsız ham qızıǵıwshılıq penen orınladı, bul bolsa úyreniw procesin nátiyjeli etedi.

Diferencial qatnas

Hár bir balanıń qábileti, ritm sezimi ham dawıs imkaniyatları hár qıylı boladı. Zamanagóy metodlar pedagoglarǵa jeke qatnastı qollanıw imkaniyatın beredi. Misali, mobil qosimsha yamasa onlayn platformalar orqalı bala óz tezliginde shınıǵıw islewi, notalardı qayta-qayta tınlawı ham óz atqarıwın qadaǵalawı múmkin. Bul usil dástúriy klass sabaqlarına qaraǵanda balalardn úyreniw dárejesin ádewir arttıradı.

Sanlı ham audiovizual materiallar

Zamanagóy bilim beriwde video ham audio materiallardan paydalanıw balalar ushın qosiqlardı úyreniwde jeńillestiredi. Misali, animaciyalı videolar orqalı notalar, ırǵaq ham qosıq sózleri kórkemlew ham sesli formatta usınıladı. Bul balalardn kóriw ham esitiw sezimi orqalı bilimdi úzliksiz qabıl etiwın támiyinleydi, sonıń menen birge yadlaw procesin de jeńillestiredi.

Jámiyetlik ham dóretiwshilik shınıǵıwlar

Zamanagóy pedagogikalıq metodlar jámaátlik shınıǵıwları da qollap-quwatlaydı. Balalar birgelikte qosıqlar atqarıp, ritm ham úylesimlik sezimin rawajlandıradı. Sonıń menen birge, olar dóretiwshilik jarıslarında, qosiqlardı birgelikte jaratıw ham atqarıw procesinde dóretiwshilik pikirlewi ham emotsionallıq kónlikpelerin de arttıradı.

Zamanagóy metodlardn pedagogikalıq artıqmashılıqları

Zamanagóy usıllar dástúriy usıllarǵa salıstırǵanda bir qatar artıqmashılıqlarǵa iye:

- Bilim beriw procesin qızıqlı ham interaktiv etedi;
- Balalardn belsendi qatnasıwın támiyinleydi;
- Muzikalíq bilim ham kónlikpelerdi tez ham nátiyjeli ózlestiriw imkanın beredi;
- Jeke ham jámaátlik shınıǵıwlarda da nátiyjeli qollanıladı;
- Balalardn dóretiwshilik, emotsional ham kognitiv rawajlanıwına járdem beredi.

Sunday-aq, zamanagóy metodlardı qollanıw balalardıń hár qıylı qábiletleri hám qızıǵıwshılıqlarına sáykes halda bilim beriw imkaniyatın beredi. Bul bolsa muzıka sabaqlarınıń nátiyjeliligin ádewir arttıradı hám balalarda muzıkalıq bilimlerge bolǵan qızıǵıwshılıqtı uzaq waqıt saqlaydı.

Juwmaq

Balalarǵa qosıqlardı úyretiwde zamanagóy usıllardı qollanıw olardıń muzıkalıq hám ulıwma rawajlanıwında úlken áhmiyetke iye. Izertlewler hám ámeliy pedagogikalıq tájiriybeler sonı kórsetedi, interaktiv texnologiyalar, oynlastırıw, differencial jantasıw hám kóriw-esitiwlik materiallar balalardıń qosıqlardı ózlestiriw procesin nátiyjeli hám qızıqlı etedi.

Zamanagóy usıllar balalardıń dıqqatın uzaq waqıt saqlawǵa járdem beredi, olardıń dóretiwshilik pikirlew qábiletlerin rawajlandıradı, sunday-aq, sezimlik hám jámiyetlik kónlikpelerin arttıradı. Sonıń menen birge, jeke jantasıw hár bir balanıń qábileti hám qızıǵıwshılıqlarına sáykes bilim beriw imkaniyatın beredi, bul bolsa olardıń úyreniw procesindegi qızıǵıwshılıǵın sezilerli dárejede arttıradı.

Jámiyetlik shınıǵıwlar hám birgelikte qosıqlar atqarıw procesi balalarda birge islesiw, bir-birin tıńlaw hám muzıkalıq úylesimlilik sezimin rawajlandırıw imkaniyatın beredi. Bul tárep balalardıń jámiyetlik hám sezimlik rawajlanıwı ushın da áhmiyetli esaplanadı.

Sunday-aq, zamanagóy usıllardı qollanıw muǵallimler ushın da qolaylıq jaratadı, sebebi olar hár qıylı jastaǵı hám qábiletli balalar menen nátiyjeli islesiw imkaniyatına iye boladı. Zamanagóy texnologiyalar hám interaktiv usıllar arqalı muǵallimler shınıǵıwlardı jobalastırıw, baqlap barıw hám balalardıń rawajlanıwın bahalaw imkaniyatına iye boladı.

Juwmaqlap aytqanda, zamanagóy pedagogikalıq usıllardı qollanıw balalardıń muzıkalıq bilim hám kónlikpelerin sistemalı hám nátiyjeli rawajlandırıwda áhmiyetli faktor esaplanadı.

Olar arqalı bilimlendiriw procesi qızıqlı, interaktiv hám jekeletirilgen túrge iye bolıp, balalarda muzıkalıq qábiletler menen birge dóretiwshilik, oylaw hám sezimlik rawajlanıw da támiyinlenedi.

Sonlıqtan, balalarǵa qosıqlardı úyretiwde zamanagóy usıllardı keńnen qollanıw pedagogikalıq ámeliyatta tiykarǵı baǵdar sıpatında qaralmaqta.

PAYDALANILG'AN ADEBIYATLAR:

1. Бодина, Е. А. «Музыкальная педагогика и педагогика искусства. Концепции XXI века». Москва : Изд-во «Юрайт», 2025.
2. Яфальян, Алла. «Теория и методика музыкального воспитания в начальной школе». Москва : Планета музыки, 2017
3. Кадыров, Р. Г. «Музыкальная педагогика». 2009.